

**การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ในหลักสูตร
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ**

โดย : รศ.ดร.ดรุณี รุจกรกานต์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับสถาบันอุดมศึกษา
เรื่อง “TQF and The Development of Professional Standards Framework”
วันที่ 8 พฤษภาคม 2558 ณ โรงแรมเชียงใหม่ออกคิด จังหวัดเชียงใหม่**

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ ในหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ

โดย : รศ.ดร.ดรุณี รุจกรกานต์
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งซึ่งต้องดำเนินการเพื่อให้ความมั่นใจว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นที่เข้าใจตรงกันทั้งสถาบัน และมีการดำเนินการสอนจนบรรลุผลสำเร็จนั้น คือต้องมีการทวนสอบ ซึ่งผู้ประเมินภายนอกอาจต้องการตรวจสอบด้วยว่าได้มีการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างพอเพียงและเชื่อถือได้ (ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ. 2552)

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หรือการทวนสอบตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ถูกกำหนดอยู่ในประกาศของคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ.2552 และใน มคอ.1 ระบุให้สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบและกลไกการทวนสอบ เพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน มีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับ.....สาขา/สาขาวิชา..... เป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดทำกรทวนสอบระดับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และระดับหลักสูตร เมื่อได้ดำเนินการทวนสอบแล้วให้จัดทำรายงานผลการทวนสอบ เพื่อเป็นหลักฐานการบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ ซึ่งใน มคอ. 2 หมวด 5 ข้อ 2 หัวข้อกระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจะอธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ ซึ่งในหลักสูตรปกติที่ไม่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ จะไม่มีกำหนดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในหลักสูตร

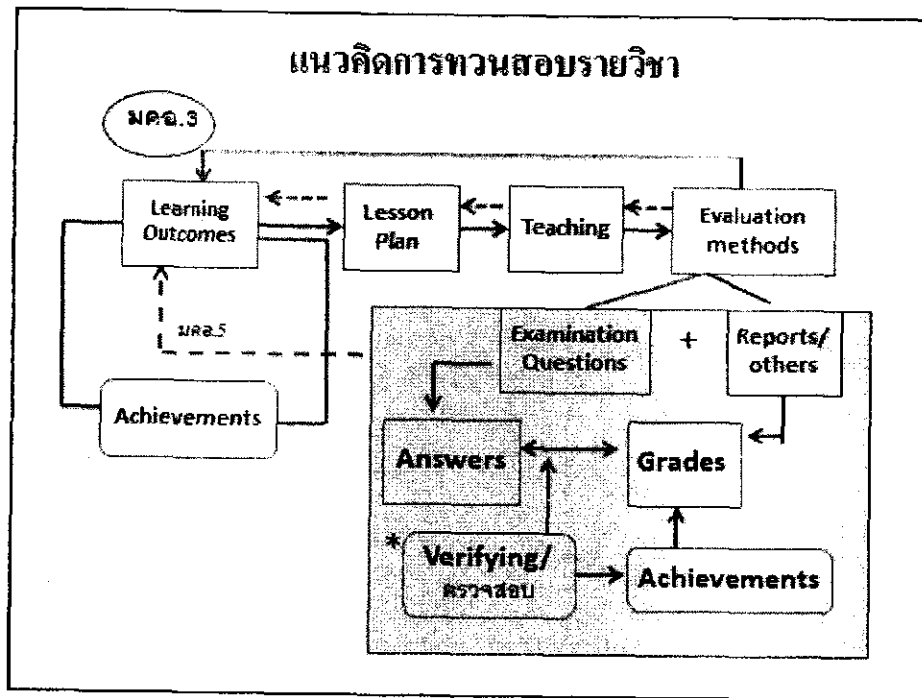
การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้คืออะไร?

โดยทั่วไปการทวนสอบ คือการดำเนินการหาหลักฐาน หรือตรวจสอบด้วยวิธีการใด ๆ ที่เหมาะสมกับวิธีการประเมินผลที่ใช้และลักษณะผลการเรียนรู้ เพื่อยืนยันว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในรายวิชาและหลักสูตร การทวนสอบระดับรายวิชา อาจทวนสอบจากคะแนนคำตอบข้อสอบ หรืองานที่มอบหมายให้นักศึกษาทำ เพื่อยืนยันว่าคะแนนที่ได้นั้นตรงตามความจริง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ขอรับทราบสอบไว้ในประกาศ กกอ. พ.ศ.2552
 ดังที่ได้กล่าวข้างต้น นอกจากนั้นยังระบุระยะเวลาการทวนสอบ คือ เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชา
 แต่ละภาคการศึกษาแล้ว ให้มีการทวนสอบผลการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาและประสบการณ์ภาคสนาม และรายงาน
 การทวนสอบพร้อมปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และเมื่อครบรอบหลักสูตรก็ต้องทำการทวนสอบระดับหลักสูตร
 เพื่อยืนยันว่าผู้สำเร็จการศึกษามีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดใน มคอ.2 ทุก ๆ ด้าน

กรอบแนวคิดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้

การประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการนำกรอบมาตรฐาน
 คุณวุฒิฯ ไปปฏิบัติจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบครบทุกขั้นตอน ดังที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลายได้ดำเนินการ
 มคอ.2-7 อยู่แล้วในขณะนี้ บางสาขามีการพัฒนา มคอ. 1 และนำไปใช้ปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น
 เท่าใดขึ้นอยู่กับจำนวนปีที่เริ่มใช้หลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งทุกสถาบันอุดมศึกษา และอาจารย์ทั้งหลาย
 ได้ดำเนินการทวนสอบ หรือมีส่วนร่วมในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม
 อาจมีแนวคิดและวิธีการที่เหมือนและต่างกัน บางสถาบันอุดมศึกษาอาจทำมากขึ้นแตกต่างกัน บางแห่งอาจทวน
 สอบเฉพาะส่วนของการประเมินผลสัมฤทธิ์ แต่บางแห่งอาจทวนสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วย
 ดังภาพต่อไปนี้ (ภาพที่ 1)

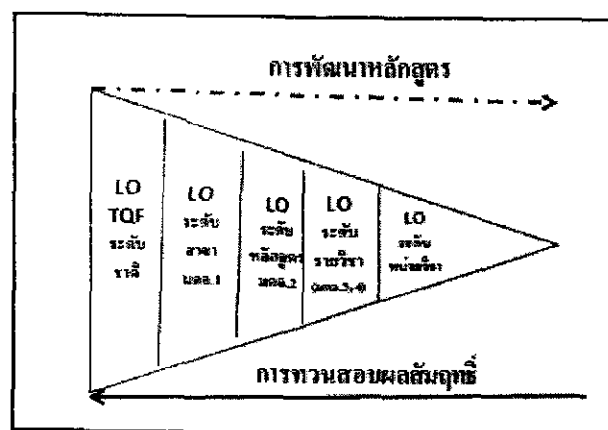

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการทวนสอบรายวิชา

ใน มคอ.2 หมวด 5 ข้อ 2 กำหนดให้อธิบายกระบวนการที่ใช้ในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละรายวิชา เช่น การทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ หรืองานที่มอบหมาย กระบวนการ อาจจะต่างกันไป สำหรับรายวิชาที่แตกต่างกัน หรือสำหรับมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน ดังนั้น การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ ในหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ จึงดำเนินการในส่วนที่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของรายวิชาหรือระดับหลักสูตร เนื่องจากว่าการนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ไปปฏิบัติอาจารย์จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ นั้นหมายความว่า มคอ.3 ต้องจัดทำอย่างครบถ้วน สามารถใช้เป็นแผนในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพผลการเรียนรู้ทุกข้อที่กำหนดใน Curriculum Mapping จะถูกนำมาพัฒนาด้วยวิธีการสอนที่เหมาะสม และวางแผนวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับลักษณะผลการเรียนรู้ หากดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างครบทุกขั้นตอนตาม มคอ.3 (ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพแล้ว) การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ก็ไม่จำเป็นต้องทวนสอบไปจนถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอน แต่ในกรณีที่การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ผิดปกติ หรือการประเมินผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน Curriculum Mapping การทวนสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอนก็จำเป็น เพื่อจะได้นำผลการทวนสอบมาปรับปรุงทั้งการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้กับการทวนสอบ

ดังเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ให้ความสำคัญที่การกำหนดผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ดังนั้นผลการเรียนรู้จึงถูกกำหนดตั้งแต่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ระดับชาติมาสู่มาตรฐานสาขา/สาขาวิชา หลักสูตร (มคอ.2) รายวิชา (มคอ.3) และประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) ซึ่งผลการเรียนรู้แต่ละระดับมีความกว้าง และความเฉพาะแตกต่างกัน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการเรียนรู้แต่ละระดับ

ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ผลการเรียนรู้ตาม มคอ.2 ต้องยึดผลการเรียนรู้ มคอ.1 เป็นหลัก(ถ้ามี) ผลการเรียนรู้ใน มคอ.3 และ 4 ต้องยึดผลการเรียนรู้ใน มคอ.2 โดยนำสู่การปฏิบัติตามที่กำหนดในแผนการกระจายความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้สู่รายวิชาในหลักสูตร (Curriculum Mapping)

การประกันคุณภาพจะตรวจสอบว่าผลการเรียนรู้ใน มคอ.3 และ 4 ตรงกับที่กำหนดในหลักสูตร คือ มคอ.2 ตาม Curriculum Mapping หรือไม่ แต่ตามหลักการแล้ว ผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตรมีลักษณะกว้างครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาในภาพรวมของทั้งหลักสูตรไม่สามารถนำมาปฏิบัติโดยตรงในรายวิชาได้ เพราะผลการเรียนรู้รายวิชาจะต้องมีความเฉพาะเจาะจงกับลักษณะของรายวิชานั้น ๆ ดังนั้น ในการนำ TQF มาปฏิบัติจึงต้องจัดทำผลการเรียนรู้ที่เป็น subset ของผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร และกำหนดให้มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทั้งระดับรายวิชาและระดับหลักสูตร นอกจากนี้ในบางประเทศยังมีการทวนสอบผลการเรียนรู้ระดับสถาบันด้วย

การนำผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตรมาใช้ในระดับรายวิชา

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตรมีลักษณะการเขียนกว้าง ๆ การนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับรายวิชาจึงควรมีการเขียนผลการเรียนรู้อยู่หรือเป็น Subset ของผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตรที่ปรากฏใน Curriculum Mapping

ดังตัวอย่าง Curriculum Mapping ต่อไปนี้

2. ด้านความรู้

รายวิชา/LO	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
การพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์	●	●	●	○	●
การพยาบาลจิตเวชฯ	●	●	●	●	○

คำอธิบายผลการเรียนรู้ด้านความรู้

- ✓ 2.1 มีความรู้ในสาระของศาสตร์และทฤษฎีทางการพยาบาล
 - 2.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการเจ็บป่วย
 - 2.3 บูรณาการแนวคิดทฤษฎี การวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการให้การพยาบาล และแนะนำด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วย และครอบครัว

วิชาการพยาบาลจิตเวชฯ

- ✓ 2.1 มีความรู้ในสาระของศาสตร์และทฤษฎีทางการพยาบาล
 - 2.1.1 อธิบายสาระของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตและความเจ็บป่วยทางจิต
 - 2.1.2 อธิบายสาระของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลจิตเวช

วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์

- ✓ 2.1 มีความรู้ในสาระของศาสตร์และทฤษฎีทางการพยาบาล
 - 2.1.1 อธิบายสาระสำคัญของศาสตร์และทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพยาบาล มารดา ทารกและการผดุงครรภ์
 - 2.1.2 ประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีทางการพยาบาล มารดา ทารกและการผดุงครรภ์ในการศึกษากรณีมารดาที่มีภาวะการคลอดผิดปกติ

การทำความเข้าใจกับผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร และผลการเรียนรู้ระดับรายวิชาในลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะทำให้ผู้สอนมีความชัดเจนว่าจะวางแผนการสอน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในแต่ละรายวิชาอย่างไร การทวนสอบของแต่ละรายวิชาก็จะมีแนวทางที่ชัดเจน มากกว่าการใช้เฉพาะผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร ที่กว้างและมีลักษณะเหมือนกันในทุกรายวิชาที่ร่วมรับผิดชอบผลการเรียนรู้หลัก (จุดดำ ●) การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ก็จะมีเป้าหมายที่การประกันคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มิใช่ทำเพียงเพื่อให้เอกสาร และขั้นตอนแล้วเสร็จเท่านั้น

กลยุทธ์การทวนสอบผลสัมฤทธิ์

กลยุทธ์การทวนสอบมักจะขึ้นอยู่กับวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดไว้ใน มคอ.3 หมวดที่ 5 เช่น ผู้สอนให้การสอบมาวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การทวนสอบจึงต้องทวนสอบ โดยการตรวจสอบการให้คะแนนจากกระดาษคำตอบ

ข้อสอบของนักศึกษา และหากมอบหมายให้นักศึกษาทำรายงานกรณีศึกษา ก็จำเป็นต้องทวนสอบคะแนนรายงานกรณีศึกษา เป็นต้น ในบางกรณีอาจมีการสัมภาษณ์นักศึกษา การสังเกตการปฏิบัติงาน ฯลฯ

การแต่งตั้งกรรมการทวนสอบรายวิชา อาจแต่งตั้งหลายคณะ ทั้งนี้ ผู้สอนจะไม่ทวนสอบรายวิชาของตนเอง ขึ้นตอน และรายละเอียดการทวนสอบนอกจากขึ้นตอนที่สำคัญแล้ว คณะวิชาแต่ละคณะควรจัดทำประกาศขึ้นตอน หรือวิธีการให้สอดคล้องกับบริบทของคณะ บางคณะวิชาอาจมีหลักสูตรจำนวนมาก บางคณะวิชาอาจมีจำนวนน้อย ดังนั้น การบริหารจัดการจะแตกต่างกันออกไป ผู้เกี่ยวข้องต้องศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดในประกาศ กกอ. พ.ศ.2552 ดังกล่าวข้างต้น มคอ.1 (ถ้ามี) มคอ.2, มคอ.3 และ มคอ.4 (ถ้ามี) ในส่วนที่กำหนดให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการทวนสอบ เพื่อนำผลการทวนสอบไปปรับปรุง แต่ไม่ควรทวนสอบรายวิชาของตนเอง ผู้สอนอาจเป็นผู้ให้ข้อมูล และรับฟังผลการทวนสอบโดยตรง

ตัวอย่าง มคอ. 3 หมวดที่ 5 ข้อ 2

ให้ระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ หัวข้อย่อยแต่ละหัวข้อที่ปรากฏในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบของรายวิชา (Curriculum Mapping) ตามที่กำหนดในรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2) สัปดาห์ที่ประเมินผล และสัดส่วนของการประเมินผล

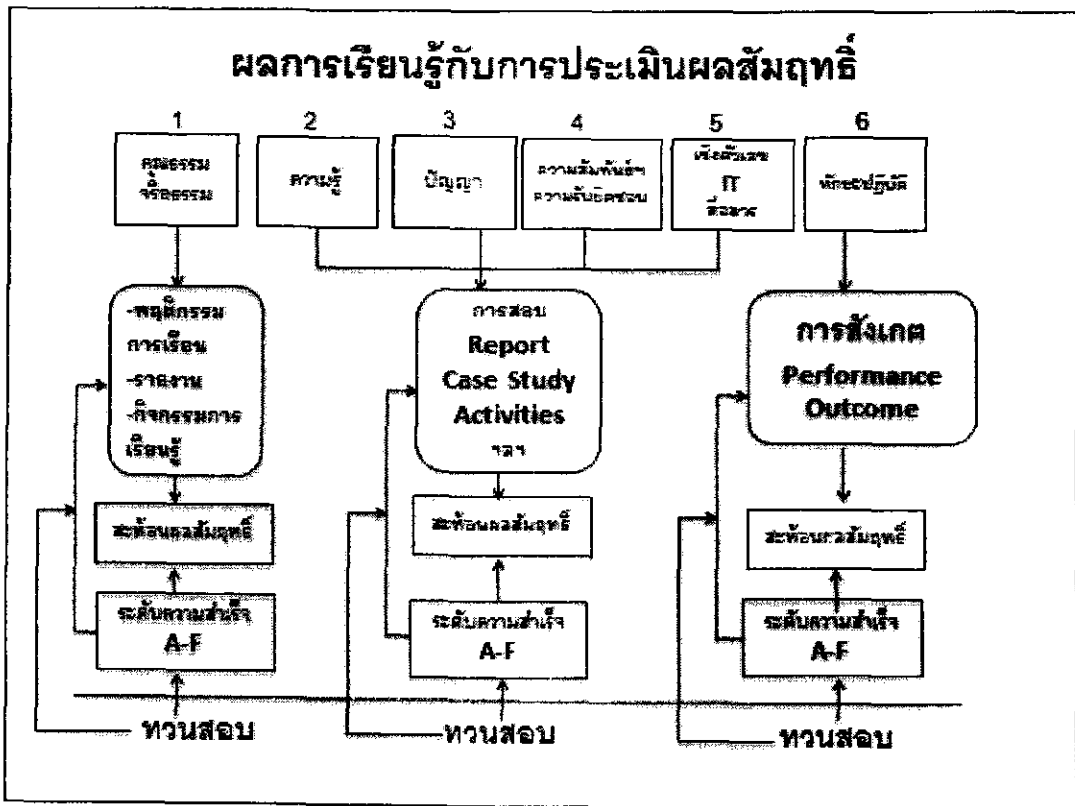
หมวดที่ 5 ข้อ 2 แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	คะแนน	เวลา
ข้อ 1.1 - 1.2 ข้อ 4.2	พฤติกรรมกรเรียน ใช้แบบประเมิน	10%	ตลอดวิชา
ข้อ 2.1 - 2.3	สอบกลางภาค	25%	ตุลาคม
ข้อ 3.1 - 3.3	สอบปลายปี	35%	ธันวาคม
ข้อ 5.1, 5.3 - 5.4 ข้อ 1.3 ข้อ 2.2 - 2.4	รายงานกรณีศึกษา	30%	พฤศจิกายน

ดังนั้น การจัดทำแผนการประเมินผลการเรียนรู้ใน มคอ.3 จึงมีความสำคัญต่อการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ วิชา เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งแผนการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ ต้องมีความชัดเจน ครอบคลุมทุกผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน Curriculum Mapping แผนการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ ที่ดีจะช่วยให้การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ ทำได้ครบถ้วนทุกผลการเรียนรู้ และ วิธีการทวนสอบที่ใช้ ก็จะกำหนดได้อย่างเหมาะสม เช่น การตรวจสอบคะแนนที่นักศึกษาได้ ว่าเป็นจริงตาม ความสามารถของนักศึกษา ในบางกรณีอาจเพิ่มเติมวิธีการทวนสอบได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม การ ปฏิบัติงาน ฯลฯ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของผลการเรียนรู้ในแต่ละหลักสูตร

การตรวจสอบการให้คะแนนจากกระดาษคำตอบ ข้อสอบของนักศึกษานั้น จะตรวจสอบกระดาษคำตอบของ นักศึกษาทุกคนหรือไม่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการกำหนดใน มคอ.2 และ 3 ของหลักสูตรนั้นว่าจะตรวจของนักศึกษาทุกคน หรือไม่ โดยทั่วไปแล้วอาจสุ่มมาจำนวนหนึ่งในกรณีที่มีนักศึกษาจำนวนมาก ถ้าหากมีนักศึกษาน้อยก็อาจต้อง ทวนสอบทุกคน

ตัวอย่างผลการเรียนรู้กับการประเมินผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้

ภาพที่ 3 ผลการเรียนรู้กับการประเมินผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้

กลไกที่ใช้ในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ มักจะเป็นคณะกรรมการ การแต่งตั้งคณะกรรมการทวนสอบรายวิชา อาจแต่งตั้งหลายคณะกรรมการตามความมากน้อยของรายวิชา ทั้งนี้ ผู้สอนจะไม่ทวนสอบรายวิชาของตนเอง มหาวิทยาลัยควรจัดทำประกาศกำหนดระบบและกลไกที่สำคัญ เพื่อให้คณะวิชาต่างๆ สามารถกำหนดขั้นต้น และรายละเอียดการทวนสอบที่สอดคล้องกับบริบทของคณะ คณะวิชาแต่ละคณะควรจัดทำประกาศขั้นต้นหรือวิธีการ ทวนสอบ บางคณะวิชาอาจมีหลักสูตรจำนวนมาก บางคณะวิชาอาจมีจำนวนน้อย ดังนั้น การบริหารจัดการจะแตกต่างกันออกไป ผู้เกี่ยวข้องต้องศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดในประกาศ กกอ. พ.ศ.2552 ดังกล่าวข้างต้น มคอ.1 (ถ้ามี) มคอ.2 , มคอ.3 และ มคอ.4 (ถ้ามี) หาก มคอ.2 หรือ 3 กำหนดวิธีการทวนสอบไม่ชัดเจน คณะจารย์ จะต้องพิจารณาดกกลงร่วมกันในขั้นต้น และรายละเอียดการทวนสอบที่จะใช้ แต่ไม่ควรออกแบบให้ยุ่งยาก ซับซ้อน ในหลักการให้ทวนสอบอย่างเพียงพอและน่าเชื่อถือได้เป็นที่สุด

จำนวนรายวิชาที่ต้องรับการทวนสอบ

โดยปกติหลักสูตร (มคอ.2) มักจะกำหนดไว้ว่าให้มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของ รายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา ตามที่ สกอ. กำหนดไว้ และหลักสูตรทุกหลักสูตรจะเขียนไว้ในส่วนของการ ประเมินผลหลักสูตรเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินการหลักสูตร (KPI)

ตัวอย่างการเขียน KPI ของหลักสูตรสถาบันแห่งหนึ่ง

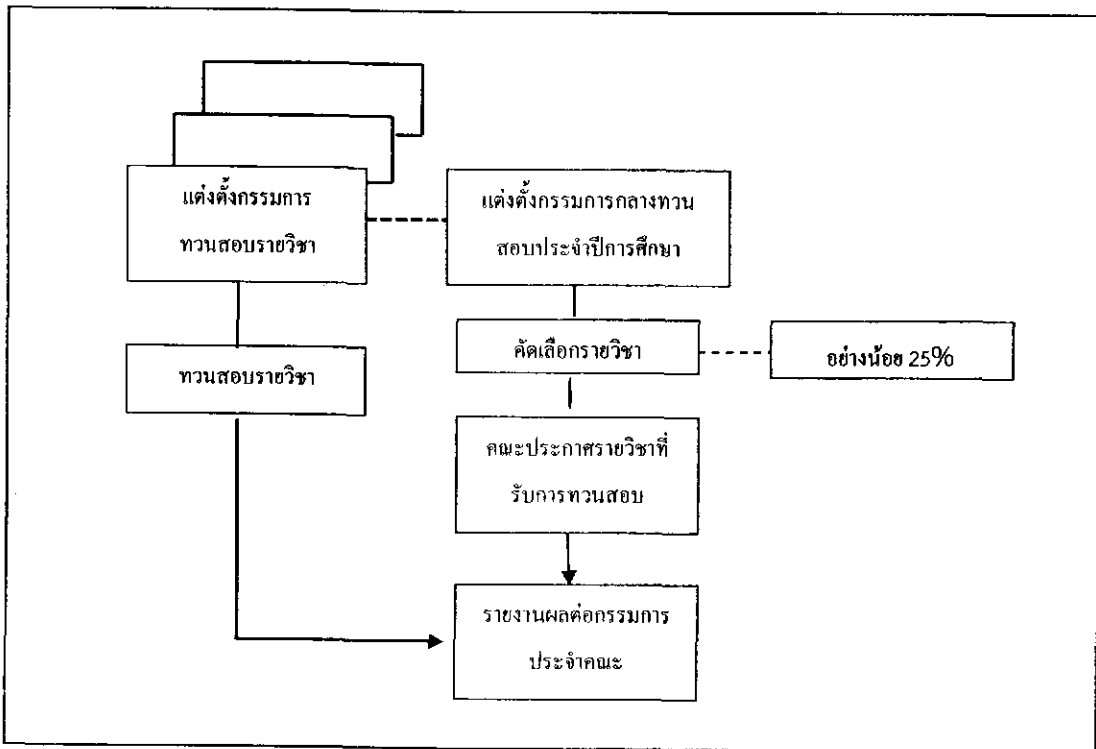
KPI ข้อ 6. มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนด ใน มคอ.3 และ มคอ. 4 อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา

สถาบันการศึกษาบางแห่งมีการทวนสอบทุกรายวิชาที่เปิดสอนในปีการศึกษานั้น ๆ เพราะเห็นว่าการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์เป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องยืนยันความโปร่งใส และคุณภาพของการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่จะต้องดำเนินการทุก รายวิชาในหลักสูตร ก่อนที่จะถึงการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ระดับหลักสูตร

ในการกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 สถาบันการศึกษาบางแห่งก็มีความพยายามที่จะให้ทุกรายวิชาใน หลักสูตรได้รับการทวนสอบในช่วงระยะเวลาของหลักสูตร โดยคัดรายวิชาที่ได้รับการทวนสอบแล้วในปีที่ผ่านมา ออกไป ให้เหลือเฉพาะรายวิชาที่ยังไม่เคยรับการทวนสอบ เมื่อครบ 4 ปี ตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดก็จะมีรายวิชา ทุกรายวิชาได้รับการทวนสอบ ในบางกรณีบางรายวิชาอาจจะรับการทวนสอบทุกปี โดยเฉพาะรายวิชาที่มีประวัติ ผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ ผิดปกติ

ขั้นตอนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ ระดับรายวิชา

แต่ละสถาบันอุดมศึกษาอาจมีขั้นตอนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทของคณะวิชา และหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายใน สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดเป็นประกาศของสถาบันฯ เพื่อทุกคณะวิชาหรือหลักสูตรจะได้ใช้เป็นแนวทางโดยเฉพาะขั้นตอนที่สำคัญ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนสำคัญในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ

การคัดเลือกรายวิชาเพื่อรับการทวนสอบ คณะวิชาควรดำเนินการก่อนเริ่มปีการศึกษา และประกาศให้อาจารย์ทราบ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกรายวิชา เช่น

- การอาสาสมัครของผู้สอนที่จะรับการทวนสอบในรายวิชาของตนเอง
- การจับฉลากรายวิชาให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ (ไม่น้อยกว่า 25%)

- รายวิชาที่มีลักษณะการประเมินผลผลิตปกติ ตามที่คณะวิชาได้นิยามไว้ เช่น มี Grade F มากกว่า 20%

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ ระดับหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันว่านักศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรหรือไม่

ผู้ที่จะดำเนินการทวนสอบฯ ในระดับหลักสูตรมักจะเป็นประธานหลักสูตร กับอาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้ที่คณะวิชามอบหมาย และมีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการทวนสอบเป็นที่ น่าเชื่อถือ ครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกข้อในหลักสูตร

วิธีการที่จะใช้ในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ระดับหลักสูตรจะปรากฏอยู่ใน มคอ.2 แล้ว ตัวอย่างต่อไปนี้นำมา จาก มคอ.1 ของสาขาต่าง ๆ

ตรวจสอบ	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีการ
- การได้งานทำ	บัณฑิต	แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์
- ความพึงพอใจต่อบัณฑิต	ผู้ใช้บัณฑิต	
- การรับรู้สมรรถนะของตนเอง	บัณฑิต	
- ความพร้อมทำงาน	บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต	
- ความพร้อมในการศึกษาต่อ	สถาบันการศึกษาต่อ ระดับสูง	
- สมรรถนะบัณฑิต	องค์กรวิชาชีพ ผู้ทรงคุณวุฒิ เครือข่ายสถาบัน	Exit exam National License Exam

สรุป

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้มีความสำคัญเพราะเป็นการยืนยันว่าผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกำหนดไว้ในหลักสูตร การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ ต้องทำอย่างครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกข้อ ซึ่งการดำเนินการจะสอดคล้องกับการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลที่กำหนดไว้ใน มคอ.2 3 และ 4 (ถ้ามี) และบันทึกผลการทวนสอบใน มคอ.5 และ 6 (ถ้ามี)

สถาบันอุดมศึกษาควรจัดทำประกาศขั้นตอนที่สำคัญในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ฯ เพื่อให้คณะวิชาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม และน่าเชื่อถือ